

כפר על נסיונו של סופר אמריקאי (בארס): הנפש שמצאה את עצמה ("בית-חולים לחולי רוח, שעשה רושם חזק מאד. בעקבותיה קמה תנועה להגינה רוחנית ששמה לה כמטרה הסבת תנאי הטיפול במוסדות ובבתי-חולים. הקמת מרפאות לחינוך ילדים ויחידות הסברה שיפצו את עקרונות ההגינה הרחנת בין ההמונים.

מאורת מודרניות. מאז יסוד תנועה זו, השתפרו התנאים במידה ניכרת, והתנועה עדיין ממשיכה בפעולותיה. צאצאית תנועה זו, המחלקה להגינה רוחנית ושיקום של משרד הבריאות היא האחראית על הנעשה בשטח זה בארץ.

גם בפניה עומדת בעיית שיפור הטיפול בחולים במוסדות פרטיים באותה חוג. רה עצמה בפני מר ייסדי התנועה לפני שני דורות.

המוסדות הפרטיים אשר בנדנית ישראל מאגדים בערך 400 חולי רוח. התנאים השיריים שם הם לרוב מתחת לכל ברי קורת.

לפני כשנה נידונה רבקה גפן, בעלת אחד המוסדות הללו ("מאורות נחשים מודרניים" כפי שרופי דרנית" כפי שרופי אים רבים נוהגים ל- כנותם) לשנה וחצי מאסר וקנס של 5000 ל"י. ההאשמה: גרימת מחת לשמונה חולים מתוך הנתנה ודוונת, חוסר-תזונה ויחס פושע (עינויים) לחולים.

כפר על נסיונו של סופר אמריקאי (בארס): הנפש שמצאה את עצמה ("בית-חולים לחולי רוח, שעשה רושם חזק מאד. בעקבותיה קמה תנועה להגינה רוחנית ששמה לה כמטרה הסבת תנאי הטיפול במוסדות ובבתי-חולים. הקמת מרפאות לחינוך ילדים ויחידות הסברה שיפצו את עקרונות ההגינה הרחנת בין ההמונים.

מאורת מודרניות. מאז יסוד תנועה זו, השתפרו התנאים במידה ניכרת, והתנועה עדיין ממשיכה בפעולותיה. צאצאית תנועה זו, המחלקה להגינה רוחנית ושיקום של משרד הבריאות היא האחראית על הנעשה בשטח זה בארץ.

גם בפניה עומדת בעיית שיפור הטיפול בחולים במוסדות פרטיים באותה חוג. רה עצמה בפני מר ייסדי התנועה לפני שני דורות.

המוסדות הפרטיים אשר בנדנית ישראל מאגדים בערך 400 חולי רוח. התנאים השיריים שם הם לרוב מתחת לכל ברי קורת.

לפני כשנה נידונה רבקה גפן, בעלת אחד המוסדות הללו ("מאורות נחשים מודרניים" כפי שרופי דרנית" כפי שרופי אים רבים נוהגים ל- כנותם) לשנה וחצי מאסר וקנס של 5000 ל"י. ההאשמה: גרימת מחת לשמונה חולים מתוך הנתנה ודוונת, חוסר-תזונה ויחס פושע (עינויים) לחולים.

עובדת סוציאלית היודיה יודן
השגנון הוא מחלה ישראלית.

צצה לא פעם בפני הועדה. יש מוסדות רבים המחזיקים רופאים פרטיים לטיפול בחולים, אולם רק כדי למלא את החובה המוטלת עליהם ע"י החוק. עוד לא היה מקרה אחד שרופאים אלה יפנו בחלונה למשרד הבריאות כי בעלי המוסדות שמורים על רמה רפואית וסניטרית נמוכה ביותר.

חוסר תקציב. אם כן, מדוע סובל משרד הבריאות מוסדות כאלה, שאינם אלא עסקים מסחריים ככל עסק אחר, אלא שמסחרם הוא בסבלם ובחיייהם של בני אדם?

התשובה היא פשוטה: אין תקציב. בכל הארץ יש כ-5000 מטות לחולי רוח. כלומר קצת למעלה ממטה וחצי לכל אלף איש. השיעור בארצות הברית — 4 מטות על כל 1000 תושבים; באנגליה — 3½; בגרמניה — 4; בשווייץ — 3.

לפי אומדנה זהירה נחוצות בארץ 4000 מטות. כך שלמעשה אין משרד הבריאות יכול לסגור את מוסדות-החרפה הפרטיים, אחרת יגדל מספר החולים הכרוניים המסתובבים ברחובות הערים, כשילדים צועקים אחריהם: "משוגע, משוגע!"

לפי תוכנית המחלקה להגינה רוחנית יוגדל מספר המטות בבתי החולים הממשלתיים (המקבלים גם חולים כרוניים ממוסדות ציבוריים ואף מצליחים לרפא למעלה משליש המקרים) במשך השנה הבאה במאה מטות — אם יאושר התקציב. הגדלה זו לא תספיק למלא את החלל הקיים כבר כיום, שילך ויגדל עם זרם העלייה (שני חולים על כל אלף עולים).

מלבד זה חושבת המחלקה להקים שני כפרי עבודה (אחד בדיר יסין, שני ליד עכו) בו יועסקו כל החולים הכרוניים המסוגלים לעבוד עבודה פרודוקטיבית.

בינתיים, למרות חוסר התקציב, הוקמה מערכת של מרפאות עם פסיכיאטרים ועובדות סוציאליות, לשם עובר אדם חולה לטיפול ראשון. גם אחרי שיתרווה מבית החולים עוקבת המרפאה אחריו, מקלה עליו לחזור לתנאים נורמליים, להסתגל לסביבתו.

אנשים חיים בעולם רחוק, וחושבים שאין זה ענינם מה שקורה מאחורי הדלתות חסרות-הידידות, מסביר אחד "עליהם לדאוג לשיפור המצב שבבתי החולים באותה המידה שעליהם לשקוד לשיפור היחסים בין אנשים בחוג, כי המחיצה בין שני העולמות דקה מאד".

כל הענין נתגלה כאשר פקיד משרד הבריאות הבחין כי במשך זמן קצר נפטרו למעלה מתריסר חולים במחלות רוח (דבר היוצא מגדר הרגיל). משרד הבריאות החל בחקירה וכל הענין נתגלה.

מאז הוקם מנגנון פיקוח, אולם אין באפשרותו לשנות את המצב. דו"ח אחרון, שנמסר בענין זה ע"י ועדה המורכבת מנציגי משרד הבריאות, משרד הסעד, עיריית ת"א ו"מלבן", המספל בעולים החדשים החולים, הראה שהמצב עודנו כפי שהיה לפני משפט גפן. יש אפילו חשש שהמצב הורע בכמה מן המוסדות הללו, בגלל הלחץ המתמיד עליהם, מצד אנשים הזקוקים לאשפוז.

היפטר מן ה"חרפה." הרו"ח סוף קר את הנעשה במוסדות פרטיים לחולי רוח באזור תל-אביב, פתח-תקוה, רמת-ים, רמות השבים ומגדיל אל. למוסדות אלה נשלחים רוב המקרים הכרוניים, אותם 40 האחוזים שאינם מתרפאים תוך כמה חודשים במוסדות כגון זה שבטלביה.

אין משפחה המוכנה להחזיק בקירבה חולה-רוח. היא מעדיפה להכניסו למר-סד סגור, מתפטרת ממה שנחשב כטרח וחרפה. מוסדות אלה יכולים לדרוש (ולקבל) כל מחיר העולה על לבם עבור החזקת חולה.

תנאי ההחזקה, לרוב, נמצאו בלתי-אנושיים: אנשים כבולי

חולים כבולים בבתי-חולים גפן, לפני המשפט
גרימות מוות, חוסר תזונה, יחס פושע.

התאור ההוליוודי: "מאורת הנחשים", מחלקת האי-שקטים
עסקים מסחריים, בסבלם ובחיייהם של בני-אדם?

החולים, מתקשרת עם קרוביהם ועוקבת אחריהם גם לאחר שעזבו את בית החולים. אם הרופא קובע שיש להעביר את החולה לסביבה אחרת, עליה למצוא לו עבודה שונה מזו שעסק בה עד היכנסו לבית-החולים. זוהי בעיקר דאגתה של העובדת הסוציאלית.

בשטח זה, המצב קשה מאד בהשוואה למצב השורר בעולם. "שגעון הוא מחלה יהודית" היא מימרה מקובלת; אולם אם לדון לפי המקרים, הריהו גם מחלה ישראלית. לא זו בלבד מפני שחלק ניכר מן התושבים עבר מצבים קשים מאד בשנות המלחמה, אלא גם בגלל התנאים הקשים בארץ, בייחוד בגלל היחס (יותר נכון: חוסר היחס) מצד התושבים איש לרעהו.

כאשר כל אדם רואה את עצמו כסלע בתוך ים, אשר כל על חדש עלול להטביעו, או כדניאל בגוב האריות, זה מסייע על נפשו. לדברי אחד הרופאים: "אילו נהגו האנשים לאמר תודה וסליחה לעתים תכופות יותר, לא היו במוסד זה מחצית האנשים הנמצאים בו כרגע".

עולם מוזר. אשר לטיפול הניתן ותנאי האישפוז, נמצאים בתי החולים הממשלתיים והציבוריים בישראל על רמה בינלאומית: שיטות הטיפול החדשות ביותר מוגהות גם כאן. הקשיים האמתיים הם בחוסר מקום מספיק ואחיות מוסמכות. אחיות לא מעטות סירבו לעבוד בבתי חולים לחולי רוח: זהו עולם זר ומבהיל בשבילן ואילו לאמיתו של דבר, זהו עולם ככל עולם אחר. ההבדל היחיד הוא שתושביו אינם משתדלים יותר להתאים את עצמם איש לרעהו, להסתיר את המחשבות המניעות אותם.

עד אשר הוקם בית-החולים "גתה" בשנת 1942, היו מחלות הרוח מעין טומאה, שאיש לא רצה לטפל בהן. פה ושם היו כמה מוסדות פרטיים, שרובם המכריע לא היו אלא בתי מסחר לאכסנת חולי רוח. הרחק מעיני הציבור וקרוביהם; מעין תחנות-מעבר שהחולה נכנס בהן וחיכה עד אשר נשמתו המעונה תצא את גופו.

מצב זה דמה למצב ששרר באירופה ואמריקה לפני למעלה מחמשים שנה. כבר במאה הקודמת קמו תנועות שדרשו את שיפור הטיפול בחולי רוח, ביטול "מאורת הנחשים" והת-